

בני דוד עלי

מכינה ישיבתית לצה"ל | ישיבה לבוגרי צבא | ישיבה גבוהה

עיון באגדות הפורים במסכת מגילה

פרק שני: סירובה של ושת – מניעיו וסיבותיו האמיתיות

אם אכן שוררת שותפות מלאה וזהות כוונה בין אחשוורוש ובין ושת, בין שרידי מלכות בבל ומלך פרס, מדוע מסרבת ושת לבוא לפני המלך והשרים?

זוהי אכן שאלת הגמרא (י"ב ע"ב):

יותמאן המלכה ושת' – מכדי פריצתא הואי – דאמר מר ישניהן לדבר עבירה נתכוונו – מ"ט לא אתאי [הואיל ופרוצה הייתה, מה הטעם שלא באה?] אייר יוסי בר חנינא: מלמד שפרחה בה צרעת. במתניתא תנא [בא גבריא וועשה לה זנב].

שתי תשובות נותנת הגמרא, ושניהן דורשות עיון. הראשונה אומרת שושת נצטרעה, והשנייה – מוזרה עוד יותר – מסבירה שצמח לה זנב...?! יש לדייק בלשון האגדה, שמקורה בברייתא [!], שהמלאך גבריא – לא פחות ולא יותר – בא ועשה לה זנב.

למה נתכוונה האגדה בשני הסברים אלו?

הצרעת

בידוע, שבישראל ובמקרא יש לצרעת מקום ותפקיד ייחודי. מסתבר, שגם במקרה שלפנינו יש משמעות הקשורה לעניינה המהותי של הצרעת. רש"י (ד"ה מלמד) וכמותו בעלי התוספות, מפנים לירושלמי, המעגן את ההסבר בפשט הכתוב ומאיר את משמעותו:

ויליף בירושלמי מ'אשר נגזר עליה', וכתוב [בעוזיהו שנצטרע כאשר נכנס אל הקודש ורצה להקטיר]: 'וישב בית החופשית מצורע, כי נגזר מבית ה' (דה"ב כו). מה להלן צרעת אף כאן צרעת (רש"י):

הירושלמי דייק מהכתוב 'ואת אשר נגזר עליה', שושת נגזרה מהמלכות כשם עוזיהו נגזר מבית ד', בשל גאותו המלכותית, שדחפה אותו לנסות להשתלט גם על בית ד'. כך גם ושת, בשל גאותה המלכותית, על היותה נכדתו של נבוכדנאצר, וניסיונה להמשיך ולפגוע בבית המקדש, בית ד', על ידי פגיעה בתרבות בית המקדש, בקדושתן של בנות ישראל, – נגזרת מהמלכות.

גאוה זו באה לדי ביטוי בדו שיח עם אחשוורוש:

ויקצוף המלך מאד' – אמאי דלקה ביה [חמתו] כולי האי? אמר רבא: שלחה ליה 'בר אהורייה דאבא [שומר הסוסים של אבין], אבא לקבל אלפא חמרא שתי ולא רוי וההוא גברא אשתטי בחמריה', מיד 'וחמתו בערה בו'.

למלך העולם הקדום – מהודו ועד כוש – ושת קוראת 'שומר הסוסים', ומציבה מולו את כוחו המלכותי של אביה. נראה לקמן שהבחירה בסוסים אינה מקרית, אולם בהקשר הנוכחי, בולט בעימות זה הזלזול במלך והכפפתו למלכות שממנה באה היא עצמה.

הזנב

מה משמעותו של הזנב? מהו העונש המשונה הזה?

המהרש"א ציין לזנב הנזכר במחלוקת האמוראים במסכת ברכות, מהי הצלע שממנה נבראה האישה – פרצוף או זנב, ולא פרש.

ניתן לבאר עונש זה של הזנב בקשר למה שנתבאר לעיל. הצמחת הזנב משמעותה חשיפת אמת החיים הבהמית המסתתרת מאחורי מדיניות החיים של משתה ויין וזימה, הנקוטה ע"י אחשוורוש וושתי כאחד. כוונתה הפרוצה של ושתי להראות לפני המלך, השרים והעמים, משובשת ע"י היחשפות המשמעות האמיתית של מעשה זה – חייתיות יצרית במסווה של כוח אנושי עצום. דברים אלו מתקשרים למדרשי חז"ל האומרים שנבוכדנאצר נענש בסוף ימיו והפך לחיה. ושתי, הלועגת לאחשוורוש ומכנה אותה 'שומר הסוסים' הופכת בעצמה למעין סוס – 'זרמת סוסים זרמתם'.